

Rīgas plānošanas reģiona seminārs pašvaldību speciālistiem darbā ar bērniem ar uzvedības problēmām

**ANM 3.1.1.2.i. “Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības
efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai”**

**Rīgas plānošanas reģiona
seminārs pašvaldību speciālistiem darbā ar bērniem
ar mentālās veselības traucējumiem**

Evija Siliņa

VSIA “Piejūras slimnīca” galvenais ārsts,
bērnu un pieaugušo psihiatrs
Mg Soc.d.; Mg Ves.vad.; RSU doktorants

RĪGAS
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

Agresija

Autoagresija

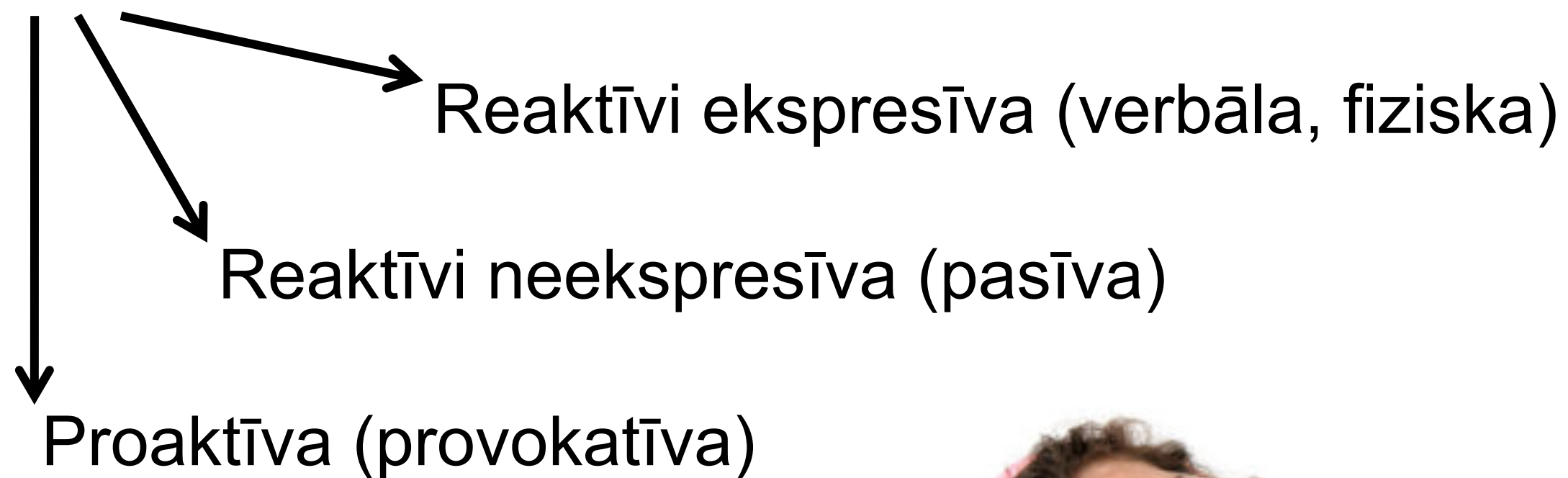

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

II
2027
Nacionālais
attīstības plāns

Agresija

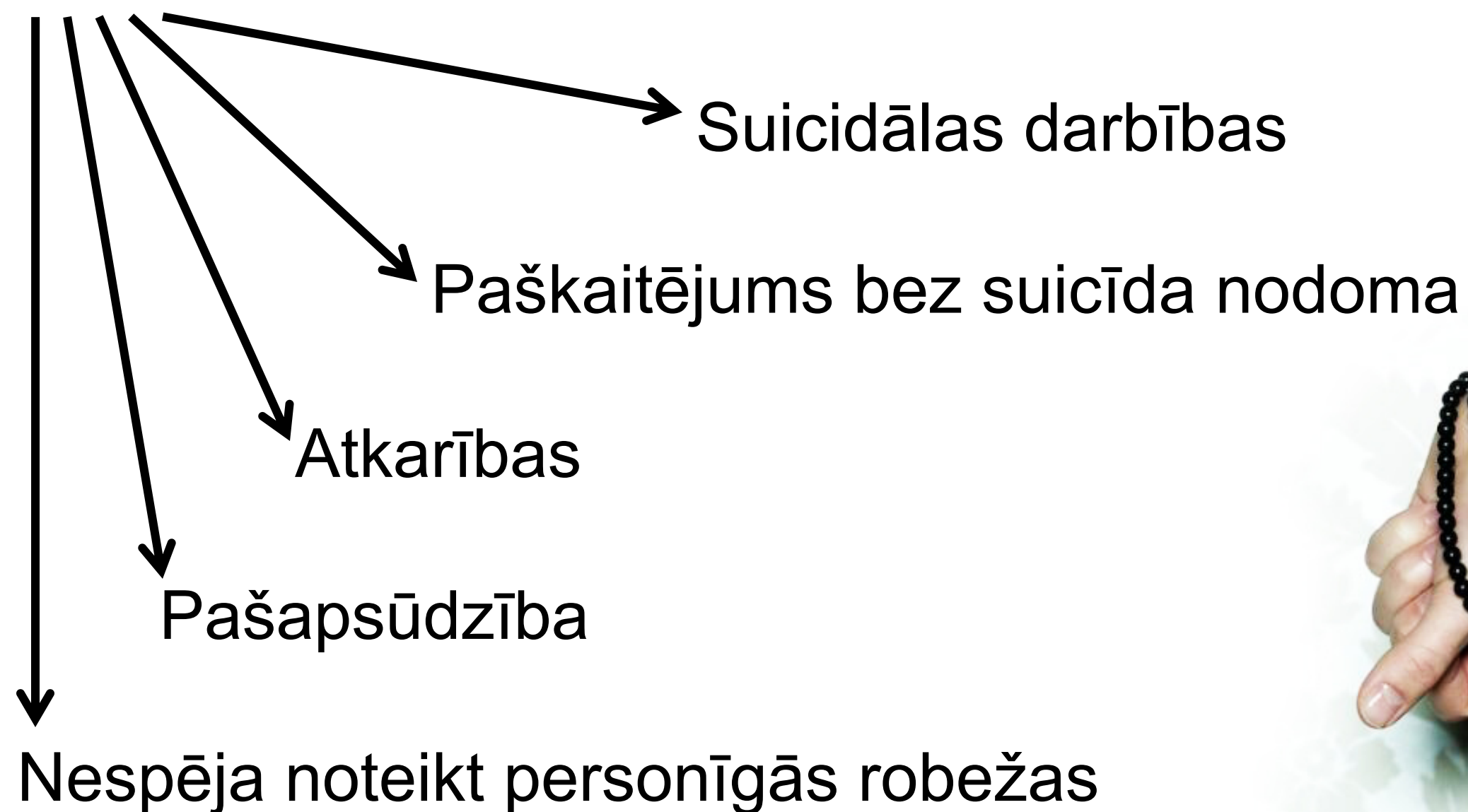
Destruktīva uzvedība pret citiem. Biopsihosociāls fenomens.

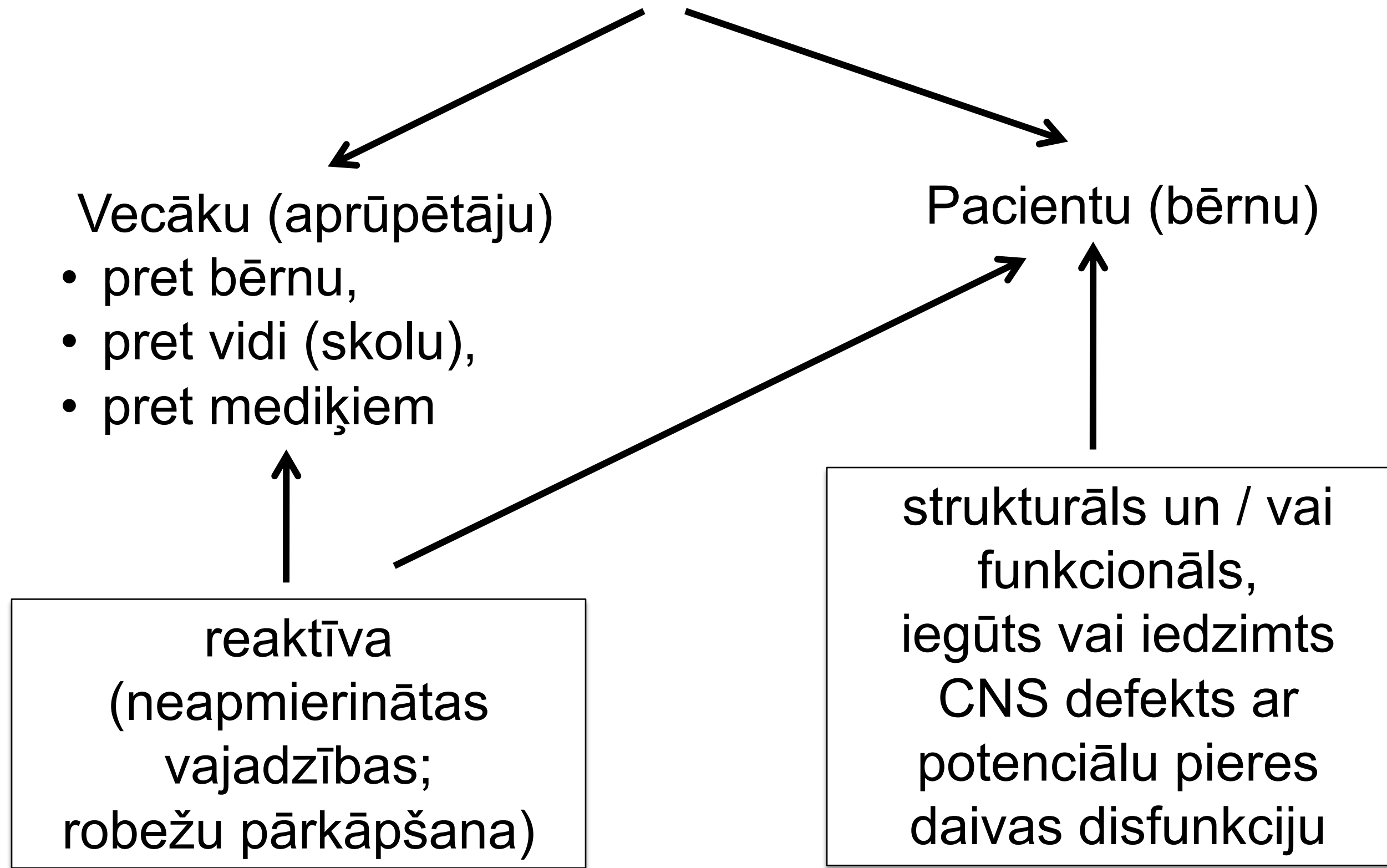
Autoagresija

Pašdestruktīva uzvedība ar mērķi nodarīt sev fizisku vai psiholoģisku kaitējumu.

Autoagresijas veidi

Agresija / Autoagresija

Autoagresija = uzvedība

EMOCIJAS

(dusmas, bailes, izmisums, bezspēcība,
aizvainojums, vainas apziņa, skaudība)

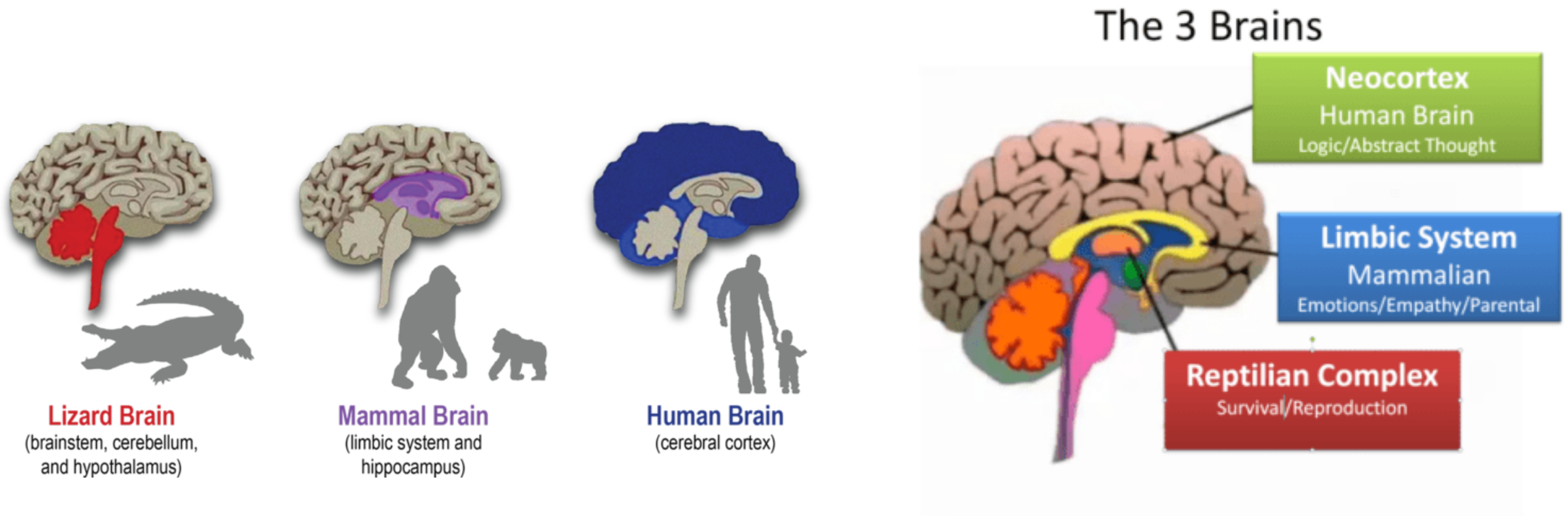

UZVEDĪBA

(agresija/ autoagresija)

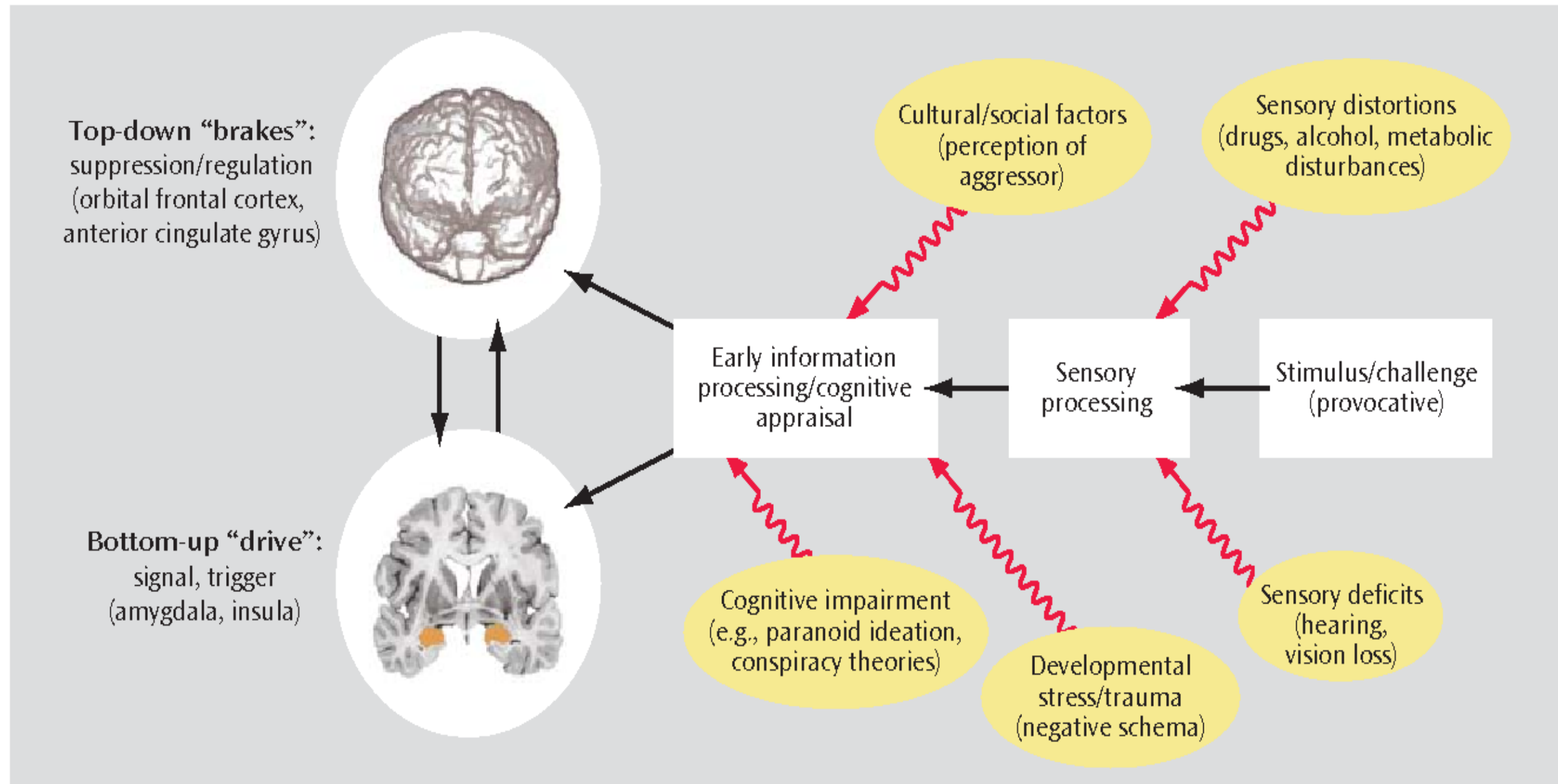

Agresijas neirobioloģija

Emociju (→ uzvedības) regulācija
(limbiskās sistēmas un pieres daivas darbības līdzsvars)

Agresijas neirobioloģija

Emociju (→ uzvedības) regulācija
(limbiskās sistēmas un pieres daivas darbības līdzsvars)

Emociju (→ uzvedības) regulācija

(limbiskās sistēmas un pieres daivas darbības līdzsvars)

Informācija no apkārtējās / organisma iekšējās vides

Primārā emocionālā atbilde (zemgaroza)

Kognitīvā stimula apstrāde → spriedums (garoza)

“Sekundārā emocionālā atbilde” – apstrādātas emocijas

Rīcība / uzvedība

Agresija

kā akūtas stresa (bailes, dusmas)
reakcijas ekvivalents –
evolucionārs mehānisms

- Muskuļu tonizēšanās;
- ↑ P, TA, glikēmija
- Asinsreces aktivizēšanās;
- Elpošana strauja, sekla

Organisma neuroendokrīnās izmaiņas pie stresa

STRESORS

Simpātiskās nervu sistēmas aktivācija:

Izdalās adrenalīns un noradrenalīns, kas izraisa sirdsdarbības ātruma un asinsspiediena paaugstinašanos, svīšanas pastiprināšanos, acu zīlīšu paplašināšanos un imūnsistēmas izmaiņas.

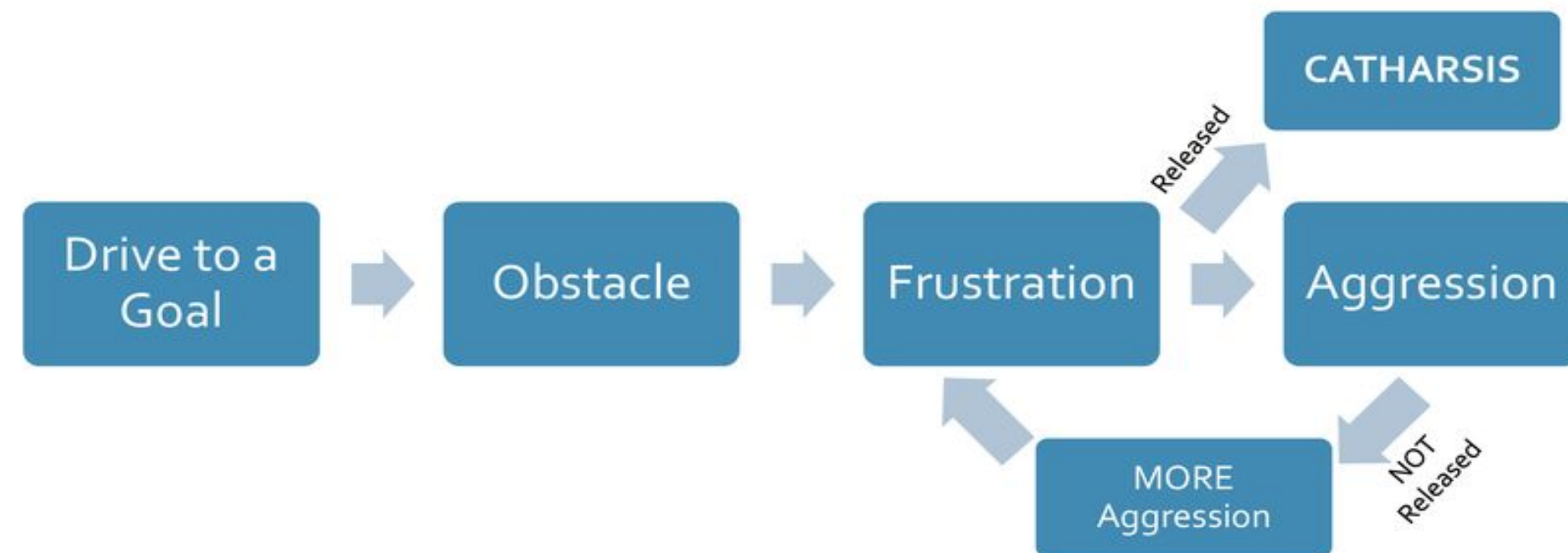
Hipotalāma – hipofīzes – virsnieru aktivācija:

Izdalās kortizols, kas rada izmaiņas glikozes metabolismā, izraisa iekaisumu un pazemina imūnsistēmas aktivitāti.

Agresijas psihobioloģiskie aspekti – hronisks stress

Dollard, J., Miller, N. E., Doob, L. W., Mowrer, O. H., & Sears, R. R. (1939). *Frustration and Aggression*. Yale University Press.

Frustration-Aggression Hypothesis

Key suggestion is that frustration **always** leads to aggression...

- Release leads to Catharsis
- Not released therefore leads to an increase in aggression

Agresija

Agresijas mazināšanas stratēģijas

- Psihosociālā – emociju verbalizācija, saruna, izpratne, apzinātība, komunikācija
- Bioloģiskā – fiziska izlāde (**bioloģiska nepieciešamība !!!**), medikamentoza
- Garīgā – eksistenciāli filozofiska, reliģiska

Medikamentozā terapija:

1. Neiroleptiķi – dopamīnu inhibējošs efekts;
2. Benzodiazepīni – pastiprina GABA kavējošo darbību;
3. Antidepresanti (SSRI) – negatīvo emociju mazinošs efekts caur serotonīna pieaugumu;
4. Antiepileptiskie līdzekļi – smadzeņu elektriskās impulsācijas līdzsvarošana (caur GABA sistēmu, jonu kanāliem, Glutamātsistēmu).

Secinājumi

1. Emocionālie stāvokļi, kas izraisa agresīvu uzvedību, vērtējami individuāli un konkrētās situācijas kontekstā;
2. Agresija kupējama akūti, ja persona apdraud sevi vai apkārtējos;
3. Just emocijas, kas var izraisīt agresiju, ir normāli!!! Būtiska ir sekundārā emocionālā reakcija un turpmākā rīcība;
4. Emocijām vienmēr ir indikatīvs raksturs:
“No kā? Priekš kam?”;
5. Agresijai nepieciešama fiziska izlāde.
Vislabāk, konstruktīvā veidā!

Paldies par uzmanību!

